

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 127/05-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. mája 2005 predbežne prerokoval sťažnosť D., a. s., B., zastúpenej advokátom JUDr. P. K., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Nitra sp. zn. 17 C 14/04 z 30. júna 2004 a rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 6 Co 206/2004 zo 16. novembra 2004 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť D., a. s., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. apríla 2005 doručená sťažnosť D., a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie jej základného práva podľa čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

(ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 17 C 14/04 z 30. júna 2004 a rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 Co 206/2004 zo 16. novembra 2004. Sťažnosť bola doplnená podaním sťažovateľky z 11. apríla 2005.

Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uvádza, že *«(...) je akciovou spoločnosťou a súčasne obchodnou spoločnosťou v zmysle ust. § 17 ods. 3 písm. f) zák. č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení po jeho novele vykonanej zákonom č. 173/1999 Z. z. (...), pretože nadobudla byty do vlastníctva podľa osobitného predpisu (...). Sťažovateľ nadobudol byty, ktoré mal jeho právny predchodca v správe, postupom podľa zák. č. 92/1991 Zb. o prevode majetku štátu na iné osoby, v rámci tzv. veľkej privatizácie (...). Zákonodarca v súvislosti s novelizáciou zákona č. 182/1993 Z. z. zákonom č. 173/1999 Z. z., ktorý zaviedol kontraktnú povinnosť vo vzťahu k nájomcom pri prevode vlastníctva bytov v nájme, spolu s limitom kúpnej ceny, aj na subjekty súkromného práva [§ 17 ods. 3 písm. f) citovaného právneho predpisu], teda na subjekty s majetkom v súkromnom vlastníctve argumentoval, že inak by boli niektorí nájomcovia bytov v porovnaní s inými nájomcami, ktorí možnosť takej kúpy nájomného bytu voči štátu resp. obciam mali, diskriminovaní. Ďalej argumentoval aj tým, že takýmto núteným predajom bytov za výrazne zníženú cenu dochádza aj ku majetkovej satisfakcii určitej skupiny občanov, pretože získavajú za symbolickú cenu majetok reálne vyššej hodnoty, ktorý niekedy predtým patrilo štátu, a takto sa im ten majetok vracia. (...)*

Uzákonením kontraktnéj povinnosti podľa § 29 ods. 8 zák. č. 182/1993 Z. z. za limitnú resp. podlimitnú cenu v prospech nájomcov bytov, a jej realizáciou v konkrétnom prípade, sa nesporne zmenšila hodnota majetku sťažovateľa a nesporne on vzhľadom k tomu, že sa cíti poškodený, namieta porušenie svojho základného práva na ochranu majetku a je osobou oprávnenou podať sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy SR (...)

Okresný súd v Nitre rozsudkom č. k. 17 C 14/04-155 zo dňa 30. 6. 2004 doručeným sťažovateľovi dňa 29. 7. 2004 uložil sťažovateľovi povinnosť uzavrieť s nájomcami bytu v N. zmluvu o prevode vlastníctva bytu (dôkaz č. 2).

Sťažovateľ sa odvolal proti rozsudku 1. stupňového súdu a v odvolaní č. 141/2004 zo dňa 10. 8. 2004 (dôkaz č. 10) uviedol prakticky tie isté dôvody a námietky, aké boli vznesené v rámci konania pred okresným súdom.

Krajský súd v Nitre rozsudkom č. k. 6 Co 206/2004-179 zo dňa 16. 11. 2004, doručeným dňa 14. 2. 2005, potvrdil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne aj právne správny (dôkaz č. 1).

Sťažovateľ namieta, že citovanými rozsudkami došlo k porušeniu jeho práva na ochranu majetku vyplývajúceho z Ústavy SR aj z medzinárodnej zmluvy. Sťažovateľ podľa zákona (OSP) nemá k dispozícii žiadne mimoriadne opravné prostriedky a možnosť podať riadny opravný prostriedok vyčerpal pred podaním tejto sťažnosti. (...)

Po novele vykonanej zákonom č. 173/1999 Z. z., ktorá nadobudla účinnosť dňom 16. 7. 1999, zákon NR SR č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov obsahuje ustanovenia § 17 ods. 3 písm. d), e), f), ako aj ustanovenie § 29 ods. 8, posledná veta, v zmysle ktorej „Cena bytu a cena pozemku nesmie presiahnuť cenu uvedenú v § 18 ods. 1 a § 18a ods. 1“.

Podľa ustanovenia § 17 ods. 3 písm. f) zákona č. 182/1993 Z. z., ak sa byt prevádza do vlastníctva doterajšieho nájomcu z vlastníctva právnickej osoby alebo fyzickej osoby, ktorá nadobudla byty do vlastníctva podľa osobitného predpisu a takouto osobou je aj sťažovateľ, cena bytu a nebytového priestoru a pozemkov podľa § 17 ods. 1 citovaného právneho predpisu, nesmie presiahnuť cenu uvedenú v § 18 ods. 1 a § 18a ods. 1 tohto predpisu.

Podľa ust. § 29 ods. 8, veta prvá zákona č. 182/1993 Z. z., „Vlastníci domov uvedení v odseku 7 a v § 17 ods. 3 písm. c) až f) sú povinní s nájomcom bytu uzatvoriť zmluvu o prevode vlastníctva bytu do dvoch rokov odo dňa, keď nájomca požiada o prevod vlastníctva bytu podľa citovaného zákona v dome, v ktorom požiada o prevod vlastníctva najmenej 50 % nájomcov bytov“.»

Podľa sťažovateľky „uvedenými rozsudkami bolo porušené „jej“ základné právo a ľudské právo na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy SR, ako aj právo na ochranu majetku podľa článku 1 Dodatkového protokolu z 20. 3. 1952 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

V časti I. a časti II. sťažnosti sťažovateľ podrobne uviedol skutkový stav a právne a vecné dôvody, ktoré namietal v konaní na všeobecných súdoch a pre ktoré sa domnieva, že uložiť mu povinnosť uzavrieť zmluvu s nájomcom a predať nájomný byt za maximálnu cenu určenú zákonom a pritom cenu neprimeranú, nie je v súlade s jeho právom na ochranu majetku. Okrem toho sťažovateľ v predchádzajúcom súdnom konaní namietol, že bytový dom, v ktorom sa nachádza byt v N., nie je bytovým domom podľa § 2 ods. 2 zákona, a ak toto konštatovanie platí, potom už vôbec nie je prípustné vyvlastňovať nájomný byt za zníženú cenu na základe ust. § 24 ods. 1 zákona, pre jeho vágnu, teda nepresnú a nejednoznačnú formuláciu citovaného ustanovenia právneho predpisu, a to vzhľadom k tej skutočnosti, že nútený výkup nehnuteľnosti za neprimerane nízku cenu je bezosporu najväznejším zásahom do vlastníckeho práva, aký len vôbec môže byť. (...)

Pozbavením sťažovateľa časti majetku, dochádza aj ku poškodeniu tých subjektov, ktoré vlastnia jeho akcie, ktoré riadne kúpili za stanovenú cenu a je teda porušené aj právo akcionárov na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy SR a článku 1 Dodatkového v protokolu k Dohovoru (...)

Sťažovateľ sa domnieva vzhľadom na možnosť všeobecného súdu postupovať podľa ust. § 109 ods. 1 písm. b) druhá veta OSP, že zrejme bolo porušené aj právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy SR a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd, čo uvádza pre úplnosť. (...)

Na základe skutočností uvedených v tejto sťažnosti, ako aj ich posúdenia súdom, sťažovateľ navrhuje, aby Ústavný súd SR prijal návrh na ďalšie konanie a po vykonanom dokazovaní vyhovel tejto sťažnosti a vydal

nález:

Základné právo sťažovateľa na ochranu majetku podľa článku 20 ods. 1 a 4 Ústavy SR a právo na ochranu majetku podľa 1 Dodatkového protokolu z 20. 3. 1952 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo porušené rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 6 Co 206/2004-179 zo dňa 16. 11. 2004, ako aj predchádzajúcim rozsudkom Okresného súdu v Nitre sp. zn. 17 C 14/04-155 zo dňa 30. 6. 2004.

Rozsudok Krajského súdu v Nitre sp. zn. 6 Co 206/2004-179 zo dňa 16. 11. 2004 sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

Krajský súd v Nitre je povinný uhradiť trovy konania sťažovateľovi, ako aj vedľajšiemu účastníkovi na strane sťažovateľa, vo vyčíslenej výške. (...)“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa a zisťuje, či návrh spĺňa zákonom predpísané náležitosti a či nie sú dôvody na jeho odmietnutie. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní každej sťažnosti pravidelne skúma aj to, či sťažnosť nie je zjavne neopodstatnená.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03, IV. ÚS 71/05).

Z priložených rozhodnutí všeobecných súdov ústavný súd zistil, že vo veci, v ktorej sťažovateľka namieta porušenie označených práv, rozhodol okresný súd rozsudkom sp. zn. 17 C 14/04 z 30. júna 2004 tak, že sťažovateľka ako žalovaná v konaní je povinná uzatvoriť

so žalobcami v prvom a v druhom rade dňom právoplatnosti rozsudku zmluvu o prevode vlastníctva bytu (...). Proti tomuto rozsudku podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 6 Co 206/2004 zo 16. novembra 2004 tak, že rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil.

1. Tú časť sťažnosti, v ktorej sťažovateľka namietala porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ústavný súd odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 20 ods. 4 ústavy vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu „Každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva“.

Už samotné znenie, ako aj výklad citovaných ustanovení ústavy a dodatkového protokolu bez akýchkoľvek pochybností vylučujú možnosť vyslovenia záveru (o vyslovenie ktorého sa sťažovateľka pred ústavným súdom domáha), že rozhodnutiami všeobecných súdov by mali byť porušené sťažovateľkou označené práva.

Pokiaľ nedošlo k porušeniu ústavnoprávnych princípov podľa čl. 46 až 50 ústavy v konaní pred všeobecnými súdmi o hmotnoprávnych predpisoch, ústavný súd nemá právomoc na konanie a rozhodovanie o sťažnosti z dôvodu princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu.

Porušenie základného práva hmotného obsahu, medzi ktoré vlastnícke právo vrátane práva na ochranu majetku nesporne patrí, možno namietat' v konaní pred ústavným súdom, pokiaľ došlo k porušeniu ústavnoprávnych princípov podľa čl. 46 až 50 ústavy. Táto právomoc ústavného súdu však nie je spojená so vznikom oprávnenia a povinnosti hodnotiť právne názory všeobecných súdov, ku ktorým tieto dospeli na základe výkladu a uplatňovania zákonov, v tomto prípade ustanovení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 182/1993 Z. z.“), ako aj súvisiacich predpisov.

Ústavnému súdu neprináleží hodnotiť spôsob, akým všeobecné súdy postupovali v spore o vyhlásenie prejavu vôle, a nemôže nahradzovať všeobecné súdy pri ich rozhodovaní v rozsahu ich právomocí upravených ústavou. V posudzovanom prípade je na všeobecnom súde, aby rozhodol, či sú splnené všetky zákonné podmienky podľa zákona č. 182/1993 Z. z. a súvisiacich ustanovení Občianskeho zákonníka a či môže byť nahradený prejav vôle účastníka konania súdnym rozhodnutím.

Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02).

Ústavný súd stabilne judikoval, že do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne (napr. III. ÚS 53/02, I. ÚS 20/03). K tomu treba dodať, že aj taký zásah podlieha princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu a je preto podmienený tým, že zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne konanie všeobecného súdu nie je napravitel'né účinným procesným prostriedkom alebo postupom nadriadeného alebo inštančne vyššieho stupňa všeobecného súdu.

Ústavný súd nezistil, že by rozhodnutia všeobecných súdov boli svojvoľné alebo v zjavnom vzájomnom rozpore či urobené v zrejmom omyle a v nesúlade s platnou právnou úpravou. Ústavný súd v takom prípade nemá žiaden dôvod a ani oprávnenie na prehodnocovanie záverov týchto súdov. Tvrdenia sťažovateľky preto podľa názoru ústavného súdu sledujú len dosiahnutie zmeny súdneho konania, ktoré skončilo pre ňu nepriaznivým výsledkom, čo však nemožno spájať s porušením základného práva na ochranu jej vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ktoré nemôže samo osebe nastať rozhodnutím štátneho orgánu, ktorým tento orgán uplatní svoju právomoc.

Ústavný súd konštatuje, že rozhodnutia okresného súdu a krajského súdu obsahujú dostatok skutkových a právnych záverov na ich výroky a v týchto rozhodnutiach ani v konaní, ktoré im prechádzalo, nedošlo k porušeniu ústavnoprávnych princípov podľa čl. 46 až 50 ústavy.

Vzhľadom na tieto skutočnosti a závery ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľky v tejto časti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

2. Tú časť sťažnosti, v ktorej sťažovateľka namietala porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd tiež odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Sťažovateľka porušenie základného práva podľa čl. 46 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru odôvodnila tým, že „*sa domnieva vzhľadom na možnosť všeobecného súdu postupovať podľa ust. § 109 ods. 1 písm. b) druhá veta OSP, že zrejme bolo porušené aj právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy SR a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd, čo uvádza pre úplnosť.*“ (...)

Podľa § 109 ods. 1 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) súd konanie preruší, ... ak tu pred rozhodnutím vo veci dospel k záveru, že všeobecne záväzný právny predpis, ktorý sa týka veci, je v rozpore s ústavou, zákonom alebo medzinárodnou

zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná; v tom prípade postúpi návrh ústavnému súdu na zaujatie stanoviska.

Podľa názoru ústavného súdu to, že všeobecný súd nepostupoval podľa § 109 ods. 1 písm. b) druhej vety OSP, neznamená, že na základe toho došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. S poukazom na judikatúru všeobecného súdnictva (R 53/1999) ústavný súd poznamenáva, že prerušiť konanie podľa druhej vety ustanovenia § 109 ods. 1 písm. b) OSP možno len vtedy, ak konajúci súd dospel k záveru, že všeobecne záväzný právny predpis, ktorý sa týka veci, je v rozpore s ústavou, so zákonom alebo s medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná. K tomuto záveru musí dospieť súd, a nie účastník konania.

Ústavný súd v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou opakovane vyslovil, že ak sťažovateľ v konaní pred ústavným súdom namietal také porušenie základného práva alebo slobody, ktoré podľa okolností prípadu nemohlo nastať, ústavný súd návrh odmietne ako zjavne neopodstatnený (napr. II. ÚS 70/99, III. ÚS 45/03).

Ústavný súd napokon uvádza, že sťažnosť sťažovateľky ohľadom namietaného porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ústavy, ktorý zaručuje ochranu viacerých práv, by bolo možné odmietnuť aj z dôvodu nesplnenia zákonom predpísaných náležitostí, pretože sťažovateľka konkrétne neuvádza, ktoré práva podľa čl. 46 ústavy boli rozhodnutiami všeobecných súdov porušené [§ 50 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde].

3. Tou časťou sťažnosti, v ktorej vystupuje ako vedľajší účastník na strane sťažovateľa „B.“ spol. s r. o., B., sa ústavný súd nezaoberal s poukazom na skutočnosť, že zákon o ústavnom súde v platnom znení neupravuje postavenie vedľajšieho účastníka v konaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, postavenie tohto inštitútu je upravené iba v konaní o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ústavy. Zákonom č. 124/2002 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho

sudcov v znení neskorších predpisov bolo ustanovenie o vedľajšom účastníkovi (§ 21 ods. 2 zákona o ústavnom súde) vypustené.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. mája 2005